

O Provisional

Xornal de Información Xeral do Instituto de Educación Secundaria "María Sarmiento"

Ano XXIII - Número 63

Viveiro, 22 de xuño de 2016

PREMIO NACIONAL ÁS MELLORES
PRÁCTICAS EDUCATIVAS - CURSO 2003-04

*Despois de 12 anos como Director do Centro, Juan José Pardo Gato
deixa o cargo que será ocupado por Helena Pérez Inés*

Cambia a Dirección

A nova Directora é profesora de Francés; estivo varios anos destinada no noso centro e tamén na Escola Oficial de Idiomas de Celeiro.

Con ela formarán equipo, Óscar Pita Corral, como Vicedirector (xa substituíra ao anterior durante este trimestre) e continúan, Mª José Carballo Carballeda como Secretaria, Manuel Fernández López, Xefe de Estudos do Réxime Ordinario e Ramón Cajoto Sante no cargo de Xefe de Estudos do Réxime de Ensinanzas de Adultos.

Ata o de agora, os cargos directivos do noso centro, (dende que temos datos), foron os seguintes:

DIRECTORES:

Jesús Arosa Fernández (1941-48)
Eduardo Abril Carnicero (1948-57)
José Gueimunde López (1957-58)
Francisco Vázquez Ramudo (1958-61)
Emilio Casariego Carballés (1961-63)

Ángel Rodríguez Vázquez (1963-89)
Néstor Timiraos Labaen (1989-2004)
Juan José Pardo Gato (2004-2016)

VICEDIRECTORES:

Eduardo Lamela Fernández
José Solla Díaz *
Juan Luís Otero Fernández *
Mª Asunción Juárez Vázquez**
Ramón José Isaach Martínez**
Mª Luz Fernández Díaz**
Francisco José Hermida Trastoy**
Gema Rena Montesión***
Víctor Manuel Otero Formigo***
Óscar Pita Corral***

SECRETARIOS:

José Gueimunde López
Eduardo Lamela Fernández
Amado Aguiar Aguiar*
Pablo Mateo Chao*
Ramón Barro Gómez*
Juan José Pardo Gato*
Andrés García Vázquez**
Pedro Rafael Rivera Fernández**

Luscinda López Álvarez**
Manuel Rey Fernández**
Mª José Carballo Carballeda***

X. DE ESTUDOS (NOCTURNO):

Ángeles Dinora Fdez. Alonso**
Xosé Manuel Cociña Regal**
Ramón Cajoto Sante ** e ***

X. DE ESTUDOS (DIURNO):

Emilio Casariego Carballés*
Amado Aguiar Aguiar*
Pedro Álvarez Expósito*
Ramón Barro Gómez*
Pablo Mateo Chao*
Francisco Fernández Campo* e **
Jorge Santamariña García**
María José Riveira Villar**
Pilar Asensio Rodríguez***
Juan Carlos Sanmartín Fdez.***
Manuel Fernández López***
ADMINISTRADOR:
Andrés García Vázquez**

As persoas sinaladas cun * foron cargos directivos con Ángel Rodríguez, con ** do equipo de Timiraos e *** con Pardo Gato

SUMARIO:

- Entrevista: Helena Pérez Inés
- Así será a nova ampliación
 - O acoso escolar
 - Letras Galegas 2016
 - O Educador Social na Educación Formal (II)
- Manuel Valella, pintor na Habana
 - Eu a Londres e ti a Berlín
- A fábrica de Alonso de Celeiro
- Oferta educativa para o curso 2016-2017

EDITORIAL

Resultados de xestión directiva

A misión do noso Instituto foi seguida fielmente durante estes 12 anos, nos que se tratou de levar a cabo unha planificación acorde coa nosa política e estratexia e un sistema de xestión de calidade certificada ISO 9001.

O noso sistema propio de formación permitiunos acoller sen esforzos e con recoñecemento as novas tendencias metodolóxicas. As numerosas reformas tecnolóxicas que fixemos, día a día, e un sistema de mantemento sostible e ben organizado, que controla os consumos de enerxía, permitiron manternos á cabeza en métodos avanzados de comunicacións coas persoas. A Carta Erasmus+ abriunos a un ámbito internacional para os nosos titulados de Ciclos Formativos. Estes aspectos, entre outros, permitiron consolidar un centro coas especificacións actuais que figuran na nosa misión.

A nosa atención real á diversidade de persoas que veñen a estudar ao noso centro é unha evidencia práctica e o punto forte fundamental.

O interese crecente do alumnado de ESO e sobre todo de bacharelato por vir a estudar e este Instituto converteuse nunha tendencia que ao ser sistemática estableceuse con profundidade social. Este interese foi motivado principalmente por un extraordinario traballo docente por parte de profesorado. Todo isto fai que o IES María Sarmiento sexa un Instituto de referencia na sociedade.

O enfoque positivo do cambio constante tamén debe de afectar á dirección porque sempre existen persoas con ganas de aportar algo novo e debemos de dar esta oportunidade a persoas con perfís diferentes, conservando os eficientes equipos de xestión que nestes anos tivemos. Quero deixar a Dirección cando non hai problemas, para que non se aprecien cambios radicais dende o exterior e as persoas que se incorporan podan aplicar as novas ideas que están esperando aportar ao equipo, no sentido da mellora continua.

Quero expresar agradecemento ás persoas que me axudaron a conseguir estes obxectivos e recoñecer a atención e valía das autoridades coas que tratei para implantar as melloras destes anos.

Un alegre e afectuoso saúdo para todos

O Director: Juan J. Pardo

Esquiando en Valgrande-Pajares

Do 13 ao 16 de marzo, despois de que tiñamos feitas todas as probas de avaliación do segundo trimestre, tivemos ocasión de viaxar ata a estación invernal de Valgrande para participar nunhas xornadas sobre deportes na neve.

O Departamento de Educación Física, coordinado por Mariluz Fernández Díaz, foi o encargado da organización da actividade que nos resultou moi interesante, algo ao que non estamos acostumados: non todo vai ser fútbol e baoncesto!

BALONCESTO

DESAFÍO

MARÍA SARMIENTO - VILAR PONTE

Como vén sendo habitual, ao remate de cada trimestre celebramos un desafío amistoso entre os equipos de baloncesto, masculinos e femininos, de ámbolos dous institutos de Viveiro; o partido xógase alternando, cada cuarto, os cadros feminino e masculino.

Nesta ocasión o trofeo veu para nós por un reñido 43 a 38, aínda que o importante é a participación e o establecemento de lazos entres ambas comunidades educativas.

Ensino de calidade para todos

ESO, Bacharelatos, Ciclos medios e superiores, ESA

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DE EDUCACIÓN
E ORDENACIÓN UNIVERSITARIA

FOLGA DE ALUMNOS

Durante os días 13 e 14 de abril o alumnado do centro, principalmente os que cursan bacharelatos e ciclos formativos, secundaron maioritariamente a folga convocada polos sindicatos de estudantes en contra de determinados aspectos da LOMCE.

Aproximadamente a porcentaxe de participación estivo en torno ao 85%, dependendo dos cursos.

FINALISTAS DO RETO ALCOA

Alumnos de 4º de ESO que cursan a materia de "Obradoiro de Iniciativa Emprendedora" que imparte a profesora Ángeles Rey, participaron un ano máis no Reto Alcoa, quedando finalistas a nivel nacional en Madrid o 13 e 14 de abril.

Hai que salientar que, tanto Juan Fraga Pino como María Carballal Febreiro e Marlén Fernández Castro, competiron con outros alumnos que, na maioría dos casos, xa eran alumnos de 1º ou 2º de bacharelato.

Noraboa!

EXPOSICIÓN SOBRE A EMIGRACIÓN

Coa colaboración da fundación de Abanca, celebrouse no recinto do noso centro unha exposición alusiva á emigración nos últimos anos do século pasado. Nas fotografías recóllense, desde un grupo de xente á porta da Delegación de Sindicatos para marchar a Alemaña, mozas facendo un curso intensivo para marcharean a Australia, outros saíndo no 1958 cara a Canadá, obreiros en Xinebra no 62, unha escola de fillos de emigrantes e Stuttgart no 1973, ata a chegada do primeiro vó a Alvedro con traballadores que regresaban de

Suíza no 1965 pasar as vacacións.

Tamén houbo testimonios directos de ex-emigrantes para os alumnos de 3º de ESO, actividade coordinada por Sabela Barcón.

Entre outros, falaron Aniceto Prieto Rico e Josefa Calvo Teijeiro emigrantes en Alemaña; Carmen López Nogueira, Digna Bouza Rego, Edelmira Paz Pernas e Jose Antonio Teijeiro que estiveron en Suíza; Mª Jesús Barjas Campos que emigrou a Francia. Dáque pensar, que agora se volva a repetir a situación, evidentemente noutras condicións, pero agora:

"un franco non vale 14 pts".

RedUNE: Rede de Prevención do Sectarismo e do Abuso da Debilidade

ENTREVISTA:

Helena Pérez Inés

A que será nova Directora do IES María Sarmiento a partir de xullo é natural de Bruselas onde viveu ata que veu para Santiago cunha bolsa do MEC estudar Filoloxía Románica. Filla de emigrantes, seu pai tiña orixes en San Pedro de Viveiro aínda que de moi xove se trasladou a Asturias; a súa nai era de Zamora, de aí a singularidade do seu segundo apelido. Precisamente esa ascendencia galega por parte de pai foi a que a condicionou para quedar a vivir definitivamente na Mariña onde se sente moi a gusto, como se fose de aquí.

cer el DNI español en Asturias debieron considerar que eso era muy francés o yo que sé y me lo pusieron sin "H" y no hubo manera de hacerles cambiar de idea. Además también cambian los apellidos porque en Bélgica los hijos llevan los dos apellidos del padre. Así que antes era María Helena Pérez Fernández y en España pasaba a ser María Elena Pérez Inés. Cuando quisimos rectificar el error del nombre no hubo manera y nos pusieron un montón de trabas aunque yo sigo siendo Helena!!!

Foi unha sorpresa no Centro a súa candidatura a Dirección, explique un pouco esa decisión.

Bueno, el Director actual, remataba mandato de 12 años, y yo a nivel personal, familiar y profesional creo que me encuentro en el momento ideal para hacerlo; también, el hecho de estoy en expectativa de destino, tengo un hijo que empieza la ESO y esto me garantiza por unos años el estar en Viveiro.

Cales son as liñas básicas do seu

proxecto de Dirección?

Tengo varias cosas en mente y así las he desarrollado en el proyecto. Por ejemplo: ampliar el Erasmus + con nuevas acciones e intercambios, implantar carnets de colores para el control de los alumnos, dar un tratamiento específico a algunos colectivos minoritarios, tutorías de iguales y mediación, o la implantación de los nuevos programas de mejora del aprendizaje y del rendimiento en 2.º y 3.º de ESO previstos en la LOMCE.

Non vimos no proxecto ningunha alusión ao periódico escolar nin ao plan de calidade; pensa que deben continuar?

Por supuesto que si.

El periódico escolar, es un excelente medio de comunicación con las familias. Hay centros que incluso tienen radio escolar, etc. Nosotros tenemos el periódico, estudiaremos en su momento la manera de potenciarlo, por ejemplo haciéndolo a color.

Respecto al plan de calidad, conti-

Antes de nada, realmente eres Elena ou Helena?

Ya sé que en los asuntos oficiales figura María Elena, pero todo se debe a un error en el traslado de los papeles de Bélgica a España; en la partida de nacimiento soy Helena y así me gusta escribirlo. Mis padres me pusieron María Helena y así consta en mi partida de nacimiento pero al ha-

nuaremos sendo uno de los pocos centros certificados con la ISO 9001.

Sínalaba anteriormente que ten un fillo que comeza a etapa da ESO no vindeiro curso, estudará no María Sarmiento?

Pues no. Le he dado libertad para elegir toda vez que los dos Institutos de Viveiro son equivalentes y ha preferido irse con su grupo de iguales. Lo respeto.

Volvendo ao asunto da Dirección, non lle da medo o reto que supón manexar un centro tan grande e coa diversidade de itinerarios e servizos que ofrece o María Sarmiento?

(sempre soríe). Ya ves que soy optimista y obstinada. Estoy bastante acostumbrada a los cambios y a adaptarme a las nuevas circunstancias porque así lo he hecho siempre!!. Como se dice en la entrada, provengo de una familia humilde de emigrantes y en casa siempre nos han dicho que "el que algo quiere algo le cuesta".

Además contaré, este primer año, con el mismo equipo directivo que ya está rodado en todos los procesos y en la manera de hacer, eso me facilitará mucho la labor.

Me preocupa el ponerme al día rápidamente, la implantación de la LOMCE (aún en el aire a nivel normativo) pero, como he dicho, cuento con buena ayuda.

Unha das particularidades do noso Instituto é a diversidade de oferta, particularmente de ciclos de Formación Profesional, non é para vostede un ámbito desconocido?

Ciertamente si; pero el Vicedirector es Profesor de FP. Siempre he visto la FP como algo difícil e importante; mi padre, que fue metalúrgico, nos decía: no sabeis hacer nada, así que a estudiar una carrera. No importa lo

que estudie uno, si que lo que hagas te guste y seas de los mejores en cualquier campo.

Onde, e como, foron os seus comezos profesionais?

Mi primera experiencia laboral (docente) fue en Lille (Francia) en un colegio y en un instituto a tiempo compartido; el colegio se encontraba en una zona bastante deprimida económicamente y con muchos problemas disciplinarios. Para acceder al centro, había que pasar unos controles de seguridad. Posteriormente trabajé en un centro en Finisterre donde en ese momento existía una problemática socio-económica bastante parecida. Ambas experiencias me hicieron aprender mucho.

Después estuve destinada como profesora de Francés en diferentes lugares de las cuatro provincias gallegas; otra experiencia que valoro como positiva porque en aquel momento no tenía responsabilidades familiares y me permitió conocer un

poco más Galicia y su gente.

Algunha cousa máis que lle gustaría engadir?

Si. Quería agradecerle enormemente a Juan (el Director saliente) su papel de "facilitador" como le gusta decir y que me dedique su tiempo para ponerme al día en lo que conlleva ser Director de un centro tan complejo. Con mucha paciencia me va explicando lo que él lleva haciendo durante estos años para que todo siga funcionando correctamente y poder así ir incorporando más adelante nuevos proyectos y dar paso también a nuevas personas e inquietudes.

Moitas grazas!

-REDACCIÓN-

ENTREVISTADOS ANTERIORMENTE:

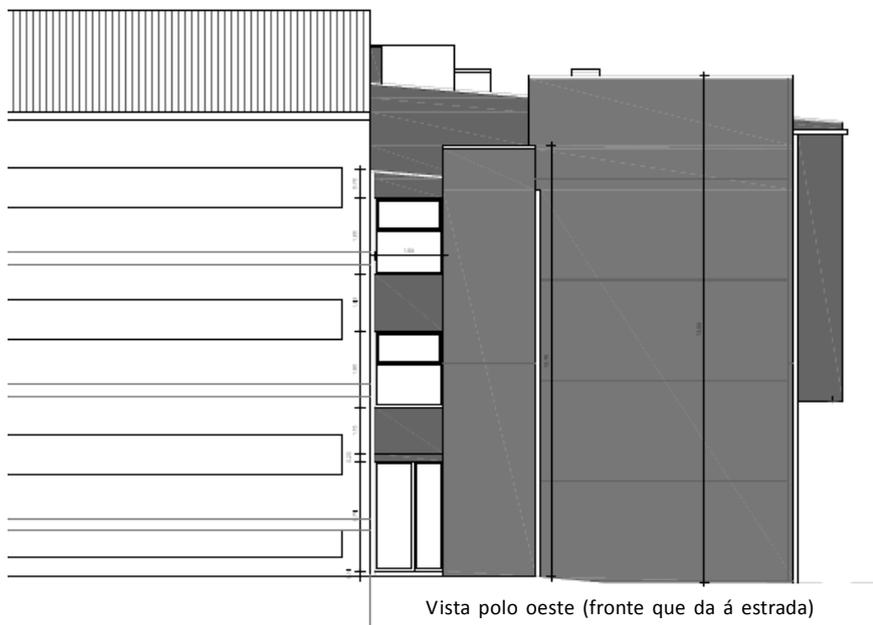
David e Valeria Fernández
 Atilio Díaz Luaces
 Alicia Figueiras Icasuriaga
 Narciso Pillo Guerreiro
 Uxío Rodríguez García
 Patricia Amigo Caruncho
 Óscar Rolle Calvo
 Javier Mariño Chao
 Adrián Ben Montenegro
 Juan A. Menéndez Rocha
 Eric Rodríguez Wolpers
 Manuel Mira Martínez
 Manuel Fernández López
 Gonzalo Dablanca Blanco
 Rebeca Bermudez Ramudo
 Ángel Rodríguez Vázquez
 Patricia Mariño Bouza
 José Rodríguez Costa
 Pedro Álvarez Expósito
 Dolores Núñez Estévez
 Francisco Basanta Barro
 Euloxio Xesús Rubert Méndez

A realización da obra xa fora anunciada polo Conselleiro de Educación na visita ao centro o pasado 22 de xaneiro

Así será a nova ampliación

Vista polo sur (dende o ximnasio)

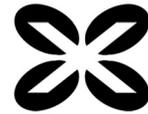

Vista polo oeste (fronte que da á estrada)

O proxecto foi redactado polo estudo vivariense "Casariego". Agora a obra está na fase de concurso (ao que se presentaron máis de 40 empresas). Como se pode apreciar, ábrese ao sur o módulo do edificio A (para o cal xa se deixara previsto o enlace cos novos corredores na ampliación do 1992), mentres, cara á estrada xeral (parte oeste) é macizo, só coas ventás de conexión.

Iria Misa Peralba Premio Xerais

XERAIS

Coa súa obra "Xa non estou aquí", a profesora de Inglés do noso centro, Iria Misa ven de gañar o Premio Xerais 2016 xunto a Manuel Esteban e David Pérez Iglesias.

A obra relata as vivencias de Ánxela, unha moza que repite 1º de Bacharelato obrigada polos seus padres e que se enfrenta aos conflitos de personalidade propios da súa idade.

Parabéns!

P A E

iesMASA

VISITA A CASTROSÚA

Os alumnos dos ciclos formativos da familia profesional de Mantemento de Vehículos, acompañados polo Xefe de Departamento, Manuel Cancelas López, e polo Titor Óscar Pita Corral, visitaron as instalacións de Castrosúa no polígono do Tambre en Santiago de Compostela.

A actividade tivo lugar o día 5 de abril, polo que aproveitaron tamén para achegarse ata Vigo e ver o "XXV Salón do Automóbil e da Motocicleta".

A visita a Castrosúa elixeuse, ademais de por ser un referente nacional na fabricación de

autobuses e vehículos urbanos, pola súa historia e vinculación a Galicia: naceu no 1948 no Carballiño (Ourense) onde facían carrocerías íntegramente en madeira; logo traladáronse a Vilagarcía de Arousa, nos 60 abren en Santiago formando unha alianza estratéxica con Pegaso; case nos 70 crean a Unión Carrocera, con prantas de produción en Vilagarcía, Santiago, Ourense, Viveiro e Manresa. A idea de crear unha Castrosua renovada chega no 1979. Nos 80 fundan Insular Carrocera, nos 90 Cidsa (Castro Inversión y Desarrollo); un ano despois, compran Carsa (Castro Carrocera). Hoxe en día, no Grupo Castrosua (Carsa, Insular, Cidsa y Castrosua) traballan unhas 350 personas do sector da automoción.

PARTICIPACIÓN EN COMFORP E VEHÍCULO DE HIDRÓXENO

Pablo Pita López e Juan Sixto Bouza, alumnos de 2º de EMV, participaron no certame de mozos técnicos da Fundación Comforp cun proxecto de modificación da refrixeración e o engraxe do Mercedes-Smart.

Por outra banda, estivo en exposición no centro un vehículo transformado que funciona con gasolina ou con hidróxeno. A adaptación foi froito dun traballo interdisciplinar dos departamentos de Mantemento de Vehículos dos IES Castro de Uz (As Pontes), Pena Novo (Vilalba), Fene e María Sarmiento.

FCT en Italia

Dentro do programa de Erasmus+ "PRÁCTICAS FORMATIVAS EN EUROPA" número de convenio 2015-1-ES01-KA102-014933, remataron a FCT en Potenza (Italia) os alumnos do ciclo medio de Carrozaría: Jalil Housni Bahi-Edine, Ángel Casbella Sixto e Cristián Gil Díaz, e o alumno de Soldadura e Caldeiraría, Adrián Santos Díaz.

Neste tempo tiveron a oportunidade de comprobar o funcionamento dos talleres italianos, adquirir unha boa experiencia laboral e practicar outro idioma comunitario.

Aproveitaron tamén para visitar outras cidades como Nápoles, Salerno e Matera. Ao regreso continuaron as prácticas en empresas da nosa contorna para completar as 410 horas computables do módulo de FCT.

Por outra banda, Manuela d'Andrea responsable do "Istituto Regionale per la Formazione & la Ricerca" IREFORR, aproveitando un proxecto en colaboración co IES Monte Castelo de Burela, ofreceu o 26 de maio aos nosos alumnos de 1º ano do ciclo unha charla informativa (momento que se recolle na fotografía) co obxecto de fomentar a participación nos programas de FCT en Italia. Preténdese, dada a boa experiencia acadada nos últimos cursos, afondar nesta iniciativa e ampliar o número de alumnos que podan facer parte da súa formación noutros países comunitarios. De momento a acción dirixese só a Italia, se ben o coordinador dos programas e Xefe de Estudos do Réxime de Adultos, Ramón Cajoto Sante, non descarta facela extensiva a outros países comunitarios.

VIAXE A CORUÑA E FERROL

O 8 de abril, os alumnos de 3º de ESO viaxaron ata Coruña para ver a Casa Museo de María Pita e a Domus onde asistiron á proxección do documental en 3D "Titanes del hielo".

De regreso, pararon en Pontedeume (onde foi tomada a fotografía), e en Ferrol para asistir ao concerto do violinista Ara Malikian.

Acompañáronos as profesoras de Historia Belén Suárez Martínez, e de Música, Gema Rena Monteserín.

Erasmus+

gal

MERCADO SOLIDARIO

Aínda que este ano o 23 de abril, Día do Libro, caeu en sábado, dende a biblioteca decidimos celebralo igualmente o luns 25.

Para festexalo, un ano máis, fixemos un mercado solidario cos libros que previamente doara toda a comunidade educativa. Cada exemplar vendeuse a 2 euros en sesións de mañá e tarde.

A iniciativa foi todo un éxito porque se recadaron 130 euros para o Refuxio de animais de Viveiro e outros tantos para o Banco de Alimentos que xestiona Aspanane.

Tamén os alumnos de 4º de ESO A celebraron o Día do Libro dunha maneira moi orixinal; o seu compañeiro, Charles West, elaborou personalmente para o resto do grupo unha espectacular tarta libro

Por ser os máis listos, por ser os máis parvos, por falar moito, por non falar nada, por ter atracción cara a un sexo ou cara ó outro, por ser simplemente libres, moitos “pequenos adultos” perden a infancia. A sociedade do futuro está agora na adolescencia, estamos na adolescencia. E somos nós mesmos os que mellor vemos o que ocorre.

O acoso escolar está amplamente estendido polas aulas. O exemplo témolo máis preto que nunca, o propio María Sarmiento pode ser o paradigma do bullying. En todos os centros educativos, nos cursos baixos é habitual e constante que os nenos intercambien insultos ou mesmo rifen nalgúns momentos, agora ben, cinco minutos despois de estar a punto de chegar ás mans, volven xogar coma sempre. Mais, cando isto se fai crónico, créase un problema maior do que cremos.

Nesas idades, onde todo son complexos e inseguridades, os comentarios dos compañeiros poden acabar coa felicidade do acosado. Dende os centros de ensinanza, ademais de garantir a educación dos rapaces, débese asegurar que estes conviven nun ambiente axeitado. A detección precoz é fundamental para

protexer os cativos. Non obstante, é nas casas dos acosadores onde realmente se atopa a raíz do problema. Os pais, que obviamente son figuras a seguir para os pequenos, teñen un papel CHAVE, pois a súa actitude está detrás da dos seus fillos. Se eles crean un clima hostil cara a outras persoas, sexa na casa ou fóra, ou simplemente lle rin as grazas ante certos comentarios, o neno ten o camiño feito para converterse nun acosador.

Outro aspecto importante é o de que determinados influxos da televisión e a internet cheguen prematuramente aos futuros adultos. Con isto non queremos dicir que teñan prohibido usar estes aparatos, pero si que os pais deben actuar como un filtro, para que tanto as experiencias positivas como as negativas teñen, respectivamente, aceptación ou rexeitamento por parte do rapaz.

O *bullying* entre os adolescentes é un problema que se debe afrontar canto antes, porque pode traer consecuencias fatais, non hai máis que ver calquera programa de actualidade. Malia que, dun xeito ou doutro, os culpables son os adultos, xa que os nenos tan só fan o que ven. O diferente, o que destaca dentro do grupo, é automaticamente rexeitado, e iso é algo inadmisíble nunha sociedade coma a nosa.

O ACOSO ESCOLAR

Andrés Vázquez Martínez, 2º BACH.

Provisional

fai 20 anos

Portada do nº 6 de 3 de maio de 1996
• Trinta e tres • A estátua de Pastor Díaz • 1995, ...,
E chegaron os Rollings Stones a Xixón • ¡Quietos, tengo una
bomba • Os novos Programas de Garantía Social

fai 15 anos

Nº 21, publicación 21 de xuño de 2001
• Viaxe a Terra Mítica • Aprobados os presupostos
• D. Adolfo, o último trovador • Planificación de estudos
• Na casa de meus avós • Semana da Prensa • En memoria
dun amigo • A nosa viaxe particular cara á mellora da calidade
• SUPLEMENTO Nº 2: "Cirilo na xungla" de Ana Piñón

fai 10 anos

Nº 36, publicado 23 de xuño de 2006
• Intercambio co Lycée Bossuet e viaxe a Valencia • O
muelle vello de Celeiro • A violencia e o fútbol
• Galernas • Lannión, capital do Tregor
• SUPLEMENTO Nº4: a oferta de FPE no IES
María Sarmiento • Talleres de Sotavento
• Johnny Winter • O carballo • As outras mulleres
ilustres • Puntos claves da LOE

fai 5 anos

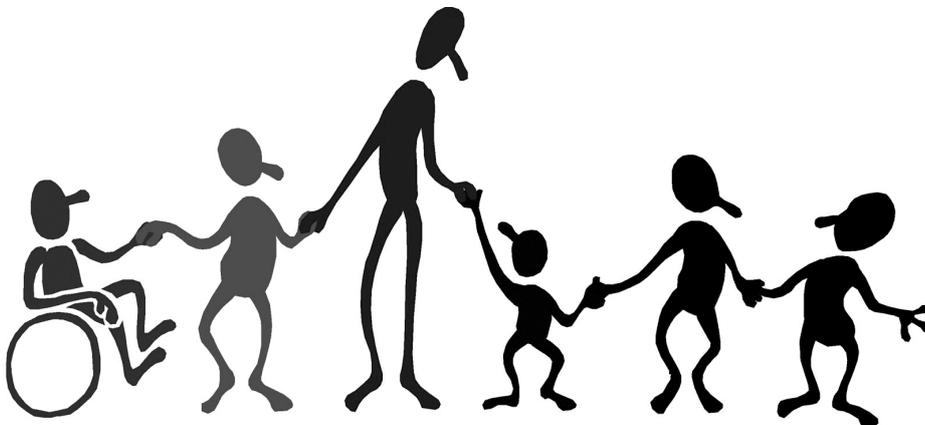
Nº 50, publicado o 23 de xuño de 2011
• Intercambio co Lycée René Descartes de Rennes • Obras e
auditorías • Datos meteorolóxicos semestrais • Entrevista a
Manuel Mira Martínez • Reunión anual dos xubilados
• Bienvenus Chez Vous • O paradoxo de Fergusson • O cine
e a literatura na poesía de Lois Pereiro • SUPLEMENTO nº 6
• Experiencia Abalar • Planificación de estudos 2011-12
• Xubilacións • O día da fin do mundo • Charley Patton
• 2011 Ano Europeo do Voluntariado

O EDUCADOR SOCIAL NO ÁMBITO DA EDUCACIÓN FORMAL ESTRATEGIAS DE ACTUACIÓN E DESENVOLVEMENTO DE COMPETENCIAS (II)

INTRODUCCIÓN:

Continuamos co traballo de referencia ofrecendo neste capítulo II os antecedentes competenciais e iniciando a fase de análise co PEC e da PXA, xunto coas funcións concretas que o Educador Social pode exercer nestes ámbitos

Noutros capítulos analizaremos orientación, FCT, etc.

* * *

ANTECEDENTES DAS COMPETENCIAS DO EDUCADOR SOCIAL NO ÁMBITO DA EDUCATIVO FORMAL

Existen múltiples referencias respecto ao tema das competencias e estratexias de actuación do Educador Social sobre todo no ámbito sociocomunitario.

A práctica educativa diaria do ES corresponde con tres categorías ou criterios organizadores (García Amilburu, M. y García Gutierrez, J., 2012):

- Actuacións de contexto, posibilitando que sexa á vez educativo e mellorable.
- Actuacións de mediación.
- Actuacións formativas tanto para individuos como para grupos.

De la Torre, (2001) citado por Castillo Arredondo, S. e outros, (2011) sinala que os ámbitos de intervención dun Educador Social van dende a animación socio-cultural, a pedagogía do tempo libre, educación de adultos, formación ocupacional, educación especializada, centros de discapacitados, contextos multiculturais, orientación familiar, ata as institucións educativas (40)

Non obstante, na educación formal, esas áreas de actuación están menos definidas, indo dende a simple enumeración das mesmas (Méndez, M., 2007) ata a concreción expresada nas instrucións directas como as da Dirección Xeral de Política Educativa da Consellería de Educación da Xunta de Extremadura do 27 de xuño de 2006 (41) e diversas publicacións.

- (García Aretio, L. e outros, 2009) presentan un cadro de ámbitos de intervención e perfís profesionais no ámbito educativo (42), clasificados segundo as áreas de Pedagogía, Educación Social, Psicopedagogía/Orientación Educativa ou Educación Infantil e primaria / Profesorado de Secundaria.

- "Se entiende la inclusión de la figura del Educador Social en los centros educativos como la incorporación de un profesional que pretende aportar una visión complementaria a la educación académica, ofreciendo una labor adaptada a las necesidades del alumnado y del propio sistema educativo" (Galán, 2008) .

- O proceso de incorporación dos educadores sociais aos centros educativos ten sido gradual e moi variado (ASEDES, 2007).

- A necesidade de delimitar competencias entre os diferentes profesionais implicados no acto educativo, concretando os campos de traballo do Educador Social (Lebreno Baena, M.P. e outros, 2002).

- Demandas dalguns sindicatos de profesores (43).

- A creación dos colexios profesionais (44) pode axudar a definir as funcións.

Polo tanto, faise necesario concretar, clarificar e delimitar as funcións do Educador Social no ámbito educativo formal, -o que constitúe o obxecto deste traballo-, referenciándoas cun estudo práctico no contexto real de intervención nun centro educativo galego que podemos considerar similar á maioría de IES doutros lugares de Galicia ou do resto do Estado.

ACTIVIDADES

Coa análise de diferentes documentos significativos do funcionamento do centro (45) iníciase a fase de observación de fenómenos e contextos dentro dunha metodoloxía de investigación-acción.

De cada un dos documentos obxecto de análise procederase a:

- Búsqueda de fontes documentais
- Lectura reflexiva, detallada e comparada coa lexislación educativa e outras fontes.
- Verificación e contraste.
- Comprobación e interpretación.
- Establecemento de propostas (46)

(40) Relacións os tipos de centros obxecto desas intervencións, pero sen concretar accións.

(41) Os Departamentos de Orientación, de acordo coas directrices da CCP e dos titores, elaborarán o Plan de Orientación Académica e Profesional e o Plan de Acción Titorial, incorporando a figura e as funcións dos Educadores Sociais.

(42) Pódese aplicar tanto ao ámbito formal, como non formal e informal da Educación, dado que as competencias son do tipo xenérico: "acción socio-educativa con minorías e grupos sociais desfavorecidos", ou "intervención socioeducativa no contexto familiar, escolar e laboral".

(43) Sindicato STEG - Galicia.

(44) Cataluña en 1996, Galicia no 2001 ou Baleares no ano 2002 .

(45) PEC, Programación Xeall Anual, Progr. do Depart. de Orientación, Plan de Acción Titorial, Plan de Convivencia, Regulamento de Réximen Interior, Plan de Formación Interna, Plan de Actividades Complementarias e Extraescolares, Plan de mellora continúa ou Plan de autoprotección.

(46) Tendentes a clarificar os ámbitos de mellora e competenciais da figura do ES na Educación Formal que, como se dixó, constitúe o principal obxectivo deste traballo.

ANÁLISIS DEL PEC

O documento analizado correspóndese co Proxecto Educativo do IES "María Sarmiento" de Viveiro (Lugo), está en formato *.pdf, redactado en galego e consta de 171 páxinas. No mesmo inclúense, ademais do propio PEC, outros documentos como o Plan Estratéxico, servizos educativos complementarios, Plan de Autoprotección, Plan de Convivencia ou o RRI (Regulamento de Réxime Interior), que analizaremos sucesivamente. Tamén, hai unha segunda parte chamada de "Concreción do currículo" con apartados sobre o Plan de Normalización Lingüística e a Atención á Diversidade.

O esquema do documento é conforme ao artigo 121 de la LOE (47), nel reflíctense os sinais de identidade do centro: logotipo, selos de calidade ou algúns premios recibidos (48)

En canto ao ideario, está recollido nun panel á entrada do edificio principal, e resume: *"A misión do Instituto de Educación Secundaria María Sarmiento é formar persoas, nos ámbitos humano, científico e tecnolóxico, dando resposta á diversidade, con dinámica de cambio e espírito crítico, capaces de integrarse e afrontar os retos da sociedade da información, de incorporarse ó mundo laboral e os estudos superiores cos requirimentos actuais."*

Faise unha análise do contexto social, no que se conclúe que a situación socioeconómica das familias, cuxos fillos están escolarizados neste centro, pertence á clase media. A maioría reside nos núcleos de poboación de Celeiro, Viveiro centro e Covas, combinados cunha poboación rural moi diseminada pertencente aos concellos de O Vicedo, Oural e Viveiro. Finalmente, siná-

lase tamén que a maioría dispoñen de libros de lectura e de consulta na casa, acceso a una Biblioteca Municipal ou escolar e local de estudo.

En canto aos profesionais e colectivos (Comunidade Educativa) que deben participar na redacción, aprobación e avaliación del PEC, están:

- Equipo Directivo, que recolle e dá forma ás propostas recibidas, atendendo aos criterios establecidos (49)
- Claustro de profesores, ben directamente ou a través da Comisión de Coordinación Pedagóxica.
- A/s asociacións de nais e pais de alumnos (ANPAs).
- Outros membros da Comunidade que

poidan aportar as súas suxestións para o bo funcionamento do centro educativo (neste caso dende o Concello, servizos sociais ou empresas colaboradoras na F.C.T. (50).

Se consideramos que a comunidade educativa debe de fixar as orientacións, responsabilidades e formas de levar a cabo as mesmas, para responder ás preguntas ¿quen somos, ¿que queremos, e ¿como nos organizamos, o documento responde correctamente a esas

cuestións aínda que, a veces, saltando dun apartado a outro. En canto ao futuro (51), déixase entrever nun apartado denominado "visión" (52) máis típico da nomenclatura utilizada dende a propia norma ISO9001/2008.

En canto aos recursos humanos e materiais, explíciñanse en maior medida os relativos ás instalacións e equipamentos (un dos potenciais do centro), deixando máis "no aire" o relativo aos recursos humanos, principalmente o tipo de profesorado, as súas titulacións e necesidades específicas de formación que deberían realimentar o Plan de Formación Interna.

Finalmente, o referente á concreción curricular e a metodoloxía está presente nun dos principios de acción (no documento denominado "Atención á diversidade"). Dise: *"Utilizar a diversidade na oferta educativa como elemento diferenciador e potenciador do Instituto"*; ou tamén: *"evitar o abandono escolar dos cidadáns sen obteren unha formación oficial"*.

Dánse pautas para a confección de agrupamentos, promoción, criterios de avaliación, (ou contextualización dalgunha das áreas dos currícula), co obxecto de promover a igualdade de oportunidades: *"igualdad de entrada versus igualdad de resultados"*. (Ibañez López, P. 2002).

(47) A LOE (Lei Orgánica 2/2006, de 3 de maio, de Educación) - BOE núm. 106, de 4/5/2006 TEXTO CONSOLIDADO - Última modificación: 10 de diciembre de 2013 establece, en relación ao Proxecto Educativo de Centro no artigo 121, o seguinte: "El proyecto educativo del centro recogerá los valores, los objetivos y las prioridades de actuación. Así me smo, incorporará la concreción de los currículos establecidos por la Administración educativa que corresponde fijar y aprobar al Claustro, así como el tratamiento transversal en las áreas, materias o módulos de la educación en valores y otras enseñanzas".

(48) É destacable o premio nacional ás mellores prácticas educativas no curso 2003-04, o premio "á Calidade na educación" curso 2004-2005 2005 (D.O.G. 29/4/05), ou o recibido no 2006 polo enfoque e responsabilidade social: premio "calidade valor social".

(49) Normativa de referencia; finalmente o Consello Escolar é quen aproba o PEC.

(50) Programa de Formación en centros de traballo, obrigatorio para os alumnos dos ciclos formativos.

(51) ¿Que queremos ser?.

(52) "O Instituto de Educación Secundaria María Sarmiento pretende ser un centro de referencia pola súa calidade na aplicación dos procesos educativos, aberto a toda a sociedade, cunha ampla e diversa oferta formativa baseada nos novos medios, con capacidade para dar resposta ás demandas de formación da nosa comunidade".

ASPECTOS BÁSICOS CONTEMPLADOS NO PROXECTO EDUCATIVO DO CENTRO

- Antecedentes históricos do centro "A nosa historia", principios, valores e finalidades"
- Criterios educativos (atención á diversidade, normalización, integración, socialización, educación inclusiva...)
- Organigrama e estrutura organizativa
- Modelos específicos de atención aos alumnos (programas educativos específicos)
- Tipoloxía e características do centro (non están tan definidos os aspectos relativos á ideoloxía, confesionalidade,..., aínda que se supón aconfesional por tratarse dun centro público
- Recursos humanos e materiais
- Instalacións
- Actuacións singulares. Servizos complementarios: transporte, comedor, ..., etc.
- Características do alumnado (tipoloxías, idades, clínicas, sociais, necesidades, tipos de intervención, apoios, nivel de competencias, habilidades, culturais...)
- Oferta educativa, un dos puntos fortes do Instituto obxecto de análise.
- Análisis do contexto: contorna, aspectos socio-económicos e culturais (53), estudo das necesidades educativas na comarca e outros informes.
- Influencias e implicacións da contorna no centro (medio rural, medio urbano, ...)
- Análise do contexto
- Apartado "F" do documento CC: "Liñas xerais de atención (non está explicitado, se ben faise parcialmente no apartado 7; iso si, non hai referencias lexislativas.
- Misión
- Educación en valores, atención á diversidade
- Plans específicos para que o alumnado permaneza un ano máis no mesmo curso
- Plan de integración das TICs"

-Atención Educativa (alternativa á materia de Relixión)

-Proxecto Lingüístico"

PROPUESTAS DE MEJORA

- Incluir un capítulo coa lexislación de referencia.
- Recomposición do documento en canto aos apartados e subapartados.
- Revisión do contexto socioeconómico (54)
- Incluir na docum. ISO9001 2008 (55)

LEXISLACIÓN BÁSICA APLICABLE

- LOE - Lei Orgánica 2/2006, de 3 de maio, de Educación. (B.O.E. 4/5/2006) e (10/12/13 última modificación)
- LOMCE - Lei Orgánica 8/2013, de 9 de decembro para a mellora da calidade educativa. (B.O.E. 10/12/2013).
- R.O.C. Institutos de Educación Secundaria (56). (D.O.G. 09-08-96).
- Norma ISO

PROPOSTA DE FUNCIÓNS DO EDUCADOR SOCIAL RESPECTO AO PEC

- Participar na comisión de redacción/e/ ou revisión do PEC como axente facilitador de procesos, harmonizando as diferentes posturas dos sectores implicados dende os supostos operativos sinalados por Sarrate Capdevila, M. L. (2008): democracia, descentralización, responsabilidade persoal e grupal, actitude ética, cauces de participación, recursos e cultura organizacional.
- Dentro desta comisión, o ES podería adoptar o rol de coordinador en áreas concretas como é a análise do contexto socio-educativo, particularmente cos colectivos de inmigrantes, grupos étnicosminoritarios e/ ou desfavorecidos.

ANÁLISIS DA PROGRAMACIÓN XERAL ANUAL DO CENTRO

O documento analizado correspondese

coa Programación Xeral Anual do centro antedito; está en formato *.pdf, redactado en galego e consta de 65 páxinas. Dende a perspectiva da norma ISO equivale ao Plan Anual que emana do Plan Estratégico ou cuatrienal.

O máis salientable, -dende o punto de vista deste traballo-, é o planteamento de algunhos obxectivos referentes á formación do profesorado, mediante un plan aprobado pola Consellería de Educación (57), a mellora da eficiencia enerxética ou a pretensión de iniciar un novo Proxecto Interdisciplinar (58) baseado nos riscos do uso de internet por parte do alumnado da ESO, polo que representan ambos como oportunidade educativa (59) e, á vez, como elementos de motivación extrínseca.

LEXISLACIÓN APLICABLE

- Orde do 1/8/1997 pola que se dictan instrucións para o desenvolvemento do Decreto 324/1996 (D.O.G. 02/9/97)
- Decreto 133-2007 - ESO Proxecto Interdisciplinar (D.O.G. 13/7/2007)

PROPUESTA DE FUNCIÓNS DO EDUCADOR SOCIAL RESPECTO Á PXA

- Asesorar o equipo directivo no proceso de redacción da P. Xeral Anual.
- Participación activa na redacción/revisión, aplicación e avaliación do Proxecto Interdisciplinar para os alumnos da ESO.
- Colaboración na promoción do consumo responsable (60)

ANÁLISIS DEL PLAN DE ORIENTACIÓN

O Plan recóllese nun documento que consta de 30 páxinas en formato *.doc. Ademais, no apartado K do documento de Creación Curricular xa se establecen unhas directrices mínimas para o seu desenvolvemento. Dentro da documentación do siste-

(53) Particularmente significativo pode ser o idioma materno dos alumnos, moitos deles inmigrantes da Repúb. Dominicana ou de Rumanía, dado que no centro se fálese maioritariamente en galego e moitas das materias, por normativa, impártense nese idioma.

(54) No documento facilitado non se pode constatar a data de redacción/aprobación, polo que se suxire a revisión.

(55) Na devandita document. (preceptiva da norma) hai un apartado para o rexistro registro e actualización da documentación "válida".

(56) Decreto 324/1996 polo que aproba o Regulamento Orgánico dos IES (Galicia).

(57) Plan bianual, aprobado mediante Resolución del 15/10/12 da Direc. Xeral de Educ., F.P. e Innovación Educ.

(58) Non se trata dunha materia máis; constitúe un achegamento, de forma conxunta e compartida, aos saberes das outras materias do currículo.

(59) O Plan de Formación do profesorado será analizado nun capítulo aparte. En canto á eficiencia enerxética encádrase dentro da educación ambiental; xunto con el Prox. Interdisciplinar poden ser obxecto de competencia do Educador Social.

(60) Deberíase, a nivel de competencias, facelo extensible ao consumo en xeral.

ma de xestión da calidade correspóndese co apartado 7 da norma (61), está na revisión n.3 de data 10-05-05. Inicialmente, recoílense as ideas que o fundamentan: "O POA é un documento que recolle a proposta e o proxecto de traballo para o curso que guiará a práctica orientadora. Para a elaboración desta programación fixemos unha análise de necesidades baseada na revisión dos documentos do centro e na memoria do curso anterior. Consideramos que o noso labor é un traballo a longo prazo e dificilmente se pode valorar de forma cuantitativa. É por isto que vimos continuar coa liña de traballo marcada no curso anterior tendendo máis a incidir sobre a organización e defendendo o modelo de prevención fronte ao reactivo e/ou clínico, se ben, farase atención directa nos casos que sexa preciso" (62)

Támén se xustifica o contexto social, a variedade da oferta educativa e faise á constitución do propio Departamento: (63)

- Xefa del Departamento Psicopedagoga
- Especialistas en Pedagogía Terapéutica
- Mestre Especialista en AL
- Profesor de FOL

Os profesionais que exercen directamente o seu traballo adscritos ao DO son: unha orientadora, dúas profesoras de Pedagogía Terapéutica, un mestre en Audición e Linguaxe, e unha coidadora ATE (auxiliar técnico educativo) (64). No Consello Escolar de 29/10/2013 fanse modificacións, a nivel interno, nas funcións da coidadora.

No Plan de Orientación inclúese proposta de Atención á Diversidade, el PAT e o POAP (65)

Respecto á Atención á Diversidade (66)

indícase a necesidade do seu redeseño (67). Por outra banda, no Plan Estratéxico, dentro do apartado "Principios de Acción Xerais", apartado 1, sinalase a necesidade de utilizar a atención á diversidade, dentro da oferta educativa, como elemento diferenciador e potenciador do centro "proporcionando saídas para todos os alumnos e alumnas que veñen ao centro".

No que se refire ao Plan de Acción Titorial (68) elabórase mediante un proceso feedback (69) facendo unha lectura da memoria do curso anterior e analizando as novas; faise referencia expresa ao traballo de habilidades sociais e á resolución de conflitos de forma "non violenta". Ademais, preténdese adaptar o PAT ás necesidades reais do centro contando coa colaboración de profesores, familias e alumnos. Coas familias realizaranse reunións informativas, procurando crear un clima de comunicación bidireccional. Para o alumnado recóllense actividades concretas para o traballo do titor na aula (hora presencial de tutoría), se ben, se poden incluír outras propostas polo profesorado ou os alumnos.

Por outra parte, no POAP (70), avalíanse as necesidades de información sobre as diferentes saídas académicas e profesionais dende os diferentes niveis educativos.

Para a etapa da ESO planteanse accións que van dende o "coñecemento dun mesmo, ata as diferentes posibilidades de continuación de estudos, tanto na educación formal como non formal.

Para os alumnos que cursan Bacharelatos, o Plan céntrase máis na información (71) sobre continuación de estudos universitarios e de FP de grado superior.

Mentres, para os alumnos de ciclos formativos, trabállase sobre o coñecemento dos recursos socioeconómicos da Comarca e sobre as posibilidades de emprego e en técnicas de inserción laboral.

LEXISLACIÓN APLICABLE

- Decreto de Orientación. Decreto 120/1998, (D.O.G. 27/4/1998).
- Decreto de atención á diversidade. Decreto 229/2011, (D.O.G. 21/12/2011).

PROPOSTA DE FUNCIÓNS DO EDUCADOR SOCIAL REFERENTES AO PLAN DE ORIENTACIÓN

- Incorporación ao cadro de persoal do centro (72) dende os principios de interdependencia positiva, interacción estimulante, responsabilidade e desenvolvemento de habilidades, sinalados por Malik Liévano, B. e outros (2013); propónse unha participación colaborativa, na redacción e/ou revisión, aplicación e avaliación dos plans de atención a la diversidade, acción titorial e de orientación académico profesional.

- Asistencia Ás reunións de equipo.
- Participar nas reunións da CCP.
- Xestionar os procesos de acollida do alumnado (segundo diferentes casuísticas)
- Realización de talleres (docencia directa) dende os principios de prevención, desenvolvemento e intervención acorde con PO.
- Atención individualizada para casos concretos de integración social (alumnos inmigrantes, inadaptación social, problemas con drogas, delincuencia, acoso, ..., etc.).
- Consultor/Mediador cos diferentes colectivos implicados na acción educativa, particularmente nas relacións centro-familias.
- Asesoría en materia de bolsas e axudas.
- Analista de contextos.

(61) Codificado como PR750105 - Orientación.

(62) Recollido literalmente do Plan de Orientación.

(63) Orde do 24/7/1998, (DOG 31/7/1998) na que se inclúen, nos artigos artigos 7º e 8º, as funcións concretas do profesorado de apoio (especialista en pedagogía terapéutica e/ou en audición e linguaxe) e as do profesor de formación e orientación laboral.

(64) Pertencente á escala de persoal laboral, polo cal non se considera persoal docente exercendo labores de coidadora.

(65) Plan de Orientación académico-profesional.

(66) Agrupamentos Específicos, Programa de Diversificación Curricular, Programa de Cualificación Profesional Inicial, Reforzos e Adaptacións Curriculares.

(67) Por eso, as medidas de atención que se sinalan enténdese que son provisionais; están pendentes de avaliación e realimentarán ao Plan de Atención á Diversidade definitivo.

(68) Apartado 6.2 do Plan de Orientación.

(69) Entendida como retroalimentación positiva para mellorar continuamente o proceso.

(70) Apartado 6.3 do Plan de Orientación.

(71) No POAP prevese a colaboración de organismos externos: Comisión Interuniversitaria de Galicia ou o Servizo Galego de Colocación.

(72) Debemos lembrar que comunidades autónomas pioneiras na incorporación de educadores sociais ao ámbito educativo formal, como Extremadura, ubicábase no 2002, no D. de Orientación pero pertencen ao persoal de servizos. Posteriormente, xa no 2004, regúlanse as súas funcións e intégranse no Depart. de Orientación (aínda que, a nivel contractual, sigan sendo persoal de administración e servizos).

NOTA: AS REFERENCIAS BIBLIOGRÁFICAS EXPLICITARÁNSE NA ÚLTIMA PARTE DESTA ARTIGO EN VINDEIROS NÚMEROS

VIAXE A FERROL

Os alumnos de 3º de ESO B fixeron una viaxe ata a Cidade Departamental onde puideron visitar tanto monumentos civís como edificacións militares; tamén pasaron a ría en barco ata Mugardos. Con todo o aprendizado na viaxe elaboraron uns murais alusivos á mesma onde se pon de manifesto que o que máis lles impactou foron precisamente os castelos de San Felipe e a Palma, segundo relatan Jorge Fraga, Diego Otero, Jorge Rivera e Raquel dos Santos. Mentres, para Bianca, Andrea, Ana Cerdeira e Ana García, o que máis lles gustou foi a casa Antón co seu impresionante balcón vermello e o edificio de Correos que eles mesmos fotografaron para O Provisional.

Como a visita abarcou a maior parte do escenario arquitectónico ferrolá, repítense nos traballos as referencias ao Pazo Municipal, Igrexa de San Francisco, Museo Naval e tamén ás prazas

de Armas e de Amboaxe.

Chus Polo, profesora de CC. Sociais e de Galego, promotora e acompañante dos alumnos, xunto con Tamara Cercido e Belén Pérez, nesta viaxe didáctica que tivo lugar o 5 de abril, amosouse moi satisfeita polo interese que suscitou nos alumnos e, tamén, pola correspondencia dos resultados obtidos cos obxectivos iniciais plantexados para a actividade.

Actividade interdisciplinar no río da Rigueira

O luns, 30 de maio, programouse unha actividade no río da Rigueira (Xove) complementaria ás desenvolvidas no centro polos departamentos de Lingua Castelá, Lingua Galega, Inglés, Francés, Ciencias Sociais, Ciencias Naturais, Matemáticas e Educación Física. Toda a xornada, dirixida ao 1º curso da ESO, xirou en torno ao ciclo e a calidade da auga, dos cursos fluviais, do relevo e do léxico relacionado coa temática. Tamén, houbo actividades de orientación, sendeirismo e unha visita a un muiño.

MANUEL VALELLA PIÑÓN PINTOR AUTODIDACTA NA HABANA

No número 31 deste xornal escolar, publicado o 22 de decembro de 2004, faciamos unha referencia indirecta á figura do noso protagonista no artigo "*Agustín Rodríguez de Riobarba, autor da zarzuela Cecilia Valdés*", dado que Manuel Valella dera a coñecer, nun artigo aparecido no 2002 na *Voz de Galicia*, a impresionante carreira musical do autor de "Quiereme mucho".

Pois ben, tivemos a ocasión de acceder a un libro titulado "*Testigos del color, Manuel Valella, pintor gallego de La Habana, una vida de arte y compromiso*" editado por "MigrAVentura - La España que emigró a América", no que se relata a vida de Manuel, e polo que chegamos a averiguar unha serie de circunstancias que, aínda hoxe, poden ser lembradas polos avós dos nosos alumnos, dado que Manuel Valella Piñón era fillo de Rosario das Goexas (1) e de José Antonio Valella, nacido na casa de seus avós maternos, Manuel Piñón Rolle e Balbina Insua Iglesias, o 20 de novembro de 1931.

Debemos salientar que o noso protagonista procede dunha familia moi humilde e na que non había, nin houbera, ningún pintor; estamos pois ante unha calidade e afección innatas que marcarían o seu estilo pictórico "naif".

"*Daquela apenas se asistía á Escola, só se as obrigas dos traballos diarios o permitían*", pois cando Manuel era un neno seu pai xa marchara para Cuba (2). Só despois da Guerra puido asistir nos días de inverno, xunto coa súa nai, a unha pasantía onde se afianzou a súa inquietude polo debuxo: cun vello la-

pis pintaba toda clase de bichos e situacións que observaba do natural.

Manuel lembra daquel tempo a dureza do traballo cavando na roza, traendo feixes de leña dende o Rial, o Corceiro ou a Recosta; tamén momentos felices e travesuras de rapaz, cando xogaban aos escapados (3), cando ían ás esfolladas, ou como se emborracharon na "inauguración" da casa de Constantina nos Fabás (4); lembra ademais, con moito agarimo, o día de Nosa Señora (5).

Cando Manuel tiña só 17 anos, reclamouno seu pai; e alá vai, para Cuba. A viaxe, dun mes, estivo chea de aventuras que relata polo miúdo: embarcou en Vigo, no "Marqués de Comillas", de alí ata Cádiz, logo Tenerife, San Juan de Puerto Rico, La Guaira (Venezuela), Santo Domingo (Rep, Dominicana), ata alcanzar finalmente La Habana o día 2 de xaneiro de 1950.

Reencontrouse con seu pai e, un ano máis tarde, tamén emigrou Rosario, a nai de Manuel. Foron tempos felices: o reagrupamento familiar, o comezo dos estudos "regrados", eso si, sempre compaxinándose co traballo na Quinta "La Benéfica" do Centro galego, e coa súa gran afección: a pintura. (6).

A súa vida sentimental tamén foi azarosa. Casou por primeira vez no 1956 con Aurora Martínez Viñes, unha asturiana que emigrara a Cuba no 1953, tiveron unha filla, Rosa María; posteriormente, xa no ano 1994, casou de novo con Aurora Fraga Gómez e, de viúvo, casou unha terceira vez coa Doctora Mª Eugenia Cepeda Venegas en 1998 (7).

Ademais de pintor, aprendeu a tocar o acordeón e a súa inquietude cultural fíxo promotor do proxecto "Hijos de España en Luyanó" (8). A través desa asociación, que contaba inicialmente con só unha ducia de alumnos, formáronse centos de fillos de emigrantes en pintura, solfexo, Historia da Arte, etc. sempre dun xeito gratuito.

Manuel reflexiona tamén no seu libro sobre a Escola de hoxe, o papel dos anciáns ou a Ensinanza fóra da Illa de Cuba...

Unha circunstancia que o relaciona con Viveiro foi que, no ano 2001, a Banda Municipal de Música dirixida por Fco. Javier Vidal Suárez viaxou á Habana onde deu varios recitais. Pois ben, nun deles, vendo o nome de cada un dos compoñentes, Manuel, fixouse nun rapaz clarinetista de só 15 anos, Carlos Timiraos (9), e díxolle: a túa familia de que parte de Viveiro é? ante a tímida explicación lembroulle que coñecía a seu avó Elías Timiraos Cora (en realidade era bisavó) o que lembraba, medio século despois, toda a súa familia e outras do Folgueiro: os de Rolle, os de Xan Antonio; de Mosende: os do xastre, os de Cora; e de Suegos...

Coa expedición musical viaxou o daquela Alcalde, César Aja Mariño, que recibiu do pintor Manuel Valella Piñón un cadro como agasallo ao Concello de Viveiro e á Asociación Galego-cubana "Xulio Trigo"; o cadro representa unha carabela entrando na Habana, e o rexidor comprometeuse a colgalo no edificio do Concello de Viveiro.

REDACCIÓN-TL

(1) As Goexas é un barrio do Folgueiro (Suegos) situado entre os do Concello e Pontide, na estrada que vai ata San Pedro de Mosende.

(2) Como se refire no libro, Alfonso Daniel Rodríguez Castelao, que tamén estivo en Cuba alá polo 1938, di:

"en Galicia no se pide nada, se emigra".

(3) Uns facían de maquis e outros de gardas civís, agochándose uns e tentando atopalos os outros.

(4) Outro barrio do Folgueiro (na mesma Parroquia de Suegos), situado entre os do Concello e o Viso.

(5) Festividade da Parroquia do 15 de agosto era, e segue sendo, un día de reunión familiar con convidados doutros lugares.

(6) Comezou na Academia Artache, logo pasou á Escola Superior de Comercio e, despois, fixo estudos universitarios de Economía polo que acabou traballando, ata a súa xubilación, no Banco Nacional de Cuba.

(7) Cubana, Doctora en Medicina, de ascendencia vasca á que se refire como a terceira Aurora; describe unha viaxe que realizaron xuntos a Suráfrica no 1999 con grandes lembranzas.

(8) O nome nace como homenaxe aos emigrantes españois que fundaron o barrio, nese caso Luyanó ten raíces coas illas Canarias.

(9) O actual Director da Banda de Viveiro.

Centro de Transfusión de Galicia

Na última estancia do equipo de extracción de sangue no IES "María Sarmiento", xa foi o 20 de xaneiro, realizáron só 25 doazóns ; 5 foron de persoas que doaron por primeira vez e houbo outras 12 (32% o triple que a media galega) que se presentaron a doar e foron excluídas por diferentes motivos

MÁIS INFORMACIÓN EN:
doadoresangue.ctg@sergas.es

DOA SANGUE
900 100 828

viaxe a TOLEDO

Oitenta alumnos de 4 da ESO e 1º Bacharelato de Relixión Católica, realizaron unha viaxe cultural a Toledo do 31 de marzo o 1 de abril . Visitaron a Mezquita Cristo da Luz , o Alcázar, Igrexa San Salvador; Igrexa dos Xesuitas, Cadro do Greco "El Señor de Orgaz"; á Sinagoga Sta Mª da Blanca e Mosterio de S. Xoán dos Reis.

Aproveitando o regreso visitaron en Aranjuez o Palacio Real e xardíns reais.

A organización da viaxe realizouna o Departamento de Relixión e foron acompañados polos profesores Angélica Otero Fernández, Trifina García Méndez e Carlos Castedo Meilán.

* FOTO ÁLBUM *

CELEBRANDO OS 50 ANOS DE SACERDOCIO DO PROFESOR DE RELIXIÓN CATÓLICA, D. AMADO AGUIAR AGUIAR (Val do Naseiro, 28 de outubro de 2006)

Na foto cos antigos compañeiros e ex-alumnos están: na fila de arriba, de esquerda a dereita, José Díaz López, Antonio López Gato, José Veiga Candia, Generoso Martínez Míguez, Ramón Barro Gómez (falecido), Fina Roca Díaz, Manolo Álvarez Otero, Néstor Timiraos Labaen (ex-alumno) e Luís Mel Galocha (falecido).

Na fila de abaixo, na mesma orde, están Vicente Franco Ben (ex-alumno), Andrés García Vázquez (ex-alumno) - **Don Amado** (falecido) - Juan José Pardo Gato (tamén ex-alumno), Ángel Rodríguez Vázquez (falecido), Olga Rúa Trigo (falecida), Asunción Juíz Vázquez, Mª Dolores Núñez Estévez e Isabel Cruz Chaves.

Eu a Londres e ti...

Dende o 20 ao 24 de abril un grupo de alumnos dos ciclos formativos de Administración realizaron unha viaxe cultural a Londres, acompañados polo profesor Ramón Cajoto Sante.

A viaxe permiteulles, ademais de coñecer a cidade, poder practicar inglés, desenvolvendo un intenso programa visitando os lugares e museos máis importantes da cidade.

O primeiro día comenzaron polo British Museum que é un dos museos máis antigos do mundo e posúe unha das coleccións de antigüedades máis grandes e famosas que existen. Despois, visitaron o barrio do Soho e, de camiño, pasaron polas famosas rúas Oxford Street e Regent Street onde puideron ver Hamley's (a tenda de xoguetes máis grande do planeta); para rematar, non puido faltar Piccadilly Circus e Chinatown.

Xa no segundo día, comezaron en Trafalgar Sq., baixando por Whitehall, cara á residencia do 1º Ministro nº 10 e a garda típica británica, para chegar

ata o Palacio de Westminster e ver o famoso Big-Beng, a Abadía de Westminster, Parque San Jaime, Palacio de Buckingham, e o cambio da garda.

Despois dun merecido descanso continuaron ata Knightsbridge, para ver

Catedral de San Pablo, o mercado Leadenhall Market (onde se rodou a entrada ao calexón diagonal de Harry Potter), os rascaceos máis importantes: o pepinillo, o raiador de queixo, a gamba e o Walkie Talkie.

A continuación foron ata a Torre de Londres e ao Ponte de Londres. Por la tarde, visita ao Globe Theatre (onde Shakespeare representaba as súas obras e que agora está de celebración polo 4º centenario do seu pasamento), Tate Modern Gallery, Ponte do Milenium, percorrido pola marxe sur ata London Eye (Noria), cruzando o Támesis por Waterloo Bridge para rematar

o Museo das Ciencias, Museo Victoria & Albert, e o de Historia Natural, pasando por los Almacenes Harrods; proseguiron ci paseo por Hyde Park, a Serpentine e rematar o día en Covent Garden.

No terceiro día tocoulle o turno á

por Charing Cross.

Finalmente, no cuarto día, visita ao Mercado de Camden Town e ao Museo Madame Tussauds.

Como relataron os alumnos participantes: "unha viaxe para lembrar".

...a Berlín

Este ano os alumnos de 4º de ESO estiveron de noraboa no que se refire á viaxe de final de etapa. Os profesores Xan Luís Fernández Fernández, Montse Seco Alejos e Enma García Rivas, organizáronlles e acompañáronnos nunha magnífica viaxe educativa ata a cidade alemá de Berlín.

O luns 16 de maio, aproveitando o ponte da Letras Galegas, saíron cara ao aeroporto de Bilbao para voar ata o de Tegel. Xa

na mesma tarde do luns iniciaron un amplo programa de actividades que nos describen no relato da páxina seguinte Clara e Tania, para regresar cargados de experiencias o venres 20 de maio, último día da viaxe.

Os alumnos participantes e as súas familias avaliaron moi positivamente a viaxe e o esforzo organizativo que asumiron os profesores mencionados.

Nuestra viaje a Berlín, unha experiencia maravillosa

Improvisar una canción en la estación de metro, pedir un “postu” en un McDonalds, cantar en bucle “Os peitos da cabritiña” por todas las calle alemanas o gritar como un loco pensando que estás dentro de un ascensor, son algunas de las anécdotas del maravilloso viaje. Así fue como dejamos nuestra huella en Berlín y cómo conseguimos que a Emma, a Xan y a Montse se les escaparan algunas carcajadas. Una semana para aprender y para vivir de cerca todas esas historias que el profe de historia nos había estado contando a lo largo del curso, pero también para disfrutar de una ciudad que no dejó de sorprendernos en ningún momento.

El lunes al mediodía, Alemania nos dio la bienvenida tras un largo viaje. Recorrimos calles y avenidas para adentrarnos en la ciudad y conocer sus monumentos más famosos. La puerta de Brandeburgo, el Monumento del holocausto... pero sin duda lo que más llamó nuestra atención fue la cúpula de cristal del Reichstag, con su espectacular diseño.

Después de recuperar fuerzas en una noche que todos echábamos en falta, nos preparamos para iniciar el segundo día. Era la hora de visitar el campo de concentración de Sachsenhausen, en Oranienburg. Fue una experiencia impresionante pisar aquel lugar, a muchos de nosotros se nos ponían los pelos de punta al escuchar las historias de la gente que había estado allí. Parecía increíble estar dentro de los barracones donde comían, dormían, se duchaban... Además, algunas de las zonas estaban restauradas como museos y exposiciones que nos ayudaban a saber más sobre el tema.

A la hora de comer demostramos nuestro dominio del inglés, pidiendo en los restaurantes y comprando algunos caprichos en un centro comercial. Y es aquí donde descubrimos que nuestra forma de posar en la mayoría de las fotos resulta una ofensa para los alemanes. No hay mejor manera de echar la puñeta que pidiendo dos hamburguesas.

Tras esta pausa, continuamos con las visitas. Durante la tarde paseamos por la Postdamer Platz y por el barrio de San Nicolás. Conocimos el particular ayuntamiento rojo, Checkpoint Charlie y finalmente llegamos a la Alexander Platz. Allí tuvimos la suerte de disfrutar del anochecer con Berlín a nuestros pies. Un paisaje precioso que se podía observar desde la alta torre de televisión.

Eso sí, después de dos días ya empezamos a experimentar el ajetreo del metro, un continuo movimiento mezclado con postureo:

- *Chicos, dos paradas y bajamos”*
- *¿Cuántas?*
- *Dos*
- *Ei, avisad que es dentro de dos paradas.*
- *¿Oye, cuándo bajamos?*
- *¡En dos paradas!*
- *Ahora que había encontrado sitio para sentarme...*

El miércoles tuvimos que madrugar porque la visita guiada por los búnkers nos estaba esperando. Nos enseñaron su uso y cómo deberían de organizarse en caso de que hubiese estallado en Berlín una bomba atómica. Afortunadamente nunca llegó a suceder y por ello estos pasadizos subterráneos son ahora una gran exposición. Incluso simulamos la entrada a estos refugios y conocimos sus rincones y las condiciones en las que los habitantes tendrían que sobrevivir.

En el resto de la mañana visitamos la Isla de los Museos, en concreto dos de ellos: Museo de Pérgamo y Museo Nuevo, dos grandes exposiciones de esculturas egipcias y romanas. Después de comer contemplamos el último de los museos, dedicado a la pintura: la Galería Nacional Antigua.

También visitamos algunos de los barrios judíos más conocidos y sus patios interiores, y a finales de la tarde disfrutamos todos juntos de un gran baño en la piscina del hotel.

El cuarto día pudimos visitar la bonita ciudad de Postdam en un autobús que nos llevó por las zonas más turísticas. El guía Eduardo, un hombre muy extrovertido, nos comentaba los detalles de los monumentos más representativos, mientras disfrutábamos del paisaje. Además nos detuvimos en los impresionantes palacios para contemplarlos un poco más de cerca y conocer sus historias.

Después de comer, fuimos al centro comercial más famoso de Berlín: el KaDeWe, donde nos permitimos el

- Tania López -

- Clara Díaz -

lujo de curiosear en las tiendas más prestigiosas. Al finalizar el día, repetimos el baño en la piscina para relajarnos y desconectar.

El viernes llegó la hora de hacer las maletas y volver a casa, no sin antes pasear por el famoso Muro de Berlín y despedirnos de la increíble ciudad. La vuelta a Viveiro fue un mar de lágrimas: tras oír las palabras de Emma en nombre de los profesores que hizo que todos nos emocionáramos y rompiéramos a llorar.

Los 22 alumnos/as (contados por Emma una última vez) regresamos con una sensación increíble y con ganas de repetir. Todos nos llevamos un recuerdo maravilloso, tanto por la ciudad en sí como por la compañía inmejorable.

Agradecer a todos los profesores por el gran esfuerzo que supone soportar a estos terremotos durante cinco días, haciendo inolvidable esta experiencia. Gracias a Montse por haber pensado en nosotros y haber dado la idea de cambiar el destino de la excursión. Y también a todos nuestros compañeros, por las risas y los momentos. Todo esto nos ha unido mucho más.

Ventá aberta aos libros

CAvo mundo, de Aldous Huxley, *1984*, de George Orwell,
e *Fahrenheit 451*, de Ray Bradbury.

PRE

E se fose certo que te

A FÁBRICA DE ALONSO DE CELEIRO

- Por José María Leal López-

A principios de abril deste ano, unha mala noticia estremecía Celeiro, Viveiro e toda a Comarca. Conservas Antonio Alonso ía pechar nun prazo de dous meses a súa fábrica de Celeiro pasando toda a produción á remodelada e modernizada fábrica de Bueu en Pontevedra e a donde trasladarían o persoal fixo previa negociación; actualmente a plantilla era de corenta e un empregados e empregadas, vinte deles fixos e vinte e un discontinuos dende hai varios anos.

Esta nova supuxo un mazazo moi forte para un pobo, no que durante moitos anos varias xeracións aportaron traballo, entusiasmo, esforzo e responsabilidade, para que dende esta modesta fábrica saíra unha conserva coa maior calidade posible e baixo a marca exclusiva de "Palacio de Oriente" cumprindo un dos lemas da empresa que dí: "Desde el año 1983 la historia de Palacio de Oriente ha estado ligada a las gentes que con su trabajo e ilusión, dieron forma al sueño de su fundador" figurando nos primeiros logotipos das latas de conservas: "Est. Artesanos del mar. 1873". Da fábrica de Celeiro sempre saíu unha gran manufactura, unha obra artesán, de ahí ben parte da fama que alcanzou en todo o mundo.

Lóxicamente escomenzaron as mobilizacións para ver se había forma de que a empresa seguira producindo aquí como viña facendo dende hai noventa e un anos, pero a sorte xa estaba botada e non había marcha atrás. A empresa que sufrira un incendio na fábrica de Bueu no ano 2012, tivo que investir para facer unha nova e moderna fábrica dotándoa das últimas tecnoloxías no procesamento das conservas que se fai de forma automática con robots e automatismos mecánicos todo controlado con medios informáticos. Mentres tanto, a

fábrica de Celeiro quedou sen inversión e melloras pero sempre coa vontade, traballo e o esforzo de toda a vida, deixando así morrer esta fábrica.

España é o segundo produtor mundial de conservas de pescado e Galicia aporta cerca dun oitenta por cento da mesma, pero para competir cos prezos das conservas de Asia hai que apostar pola modernización tecnolóxica das fábricas cousa que non pasou en Celeiro

Como dicíamos anteriormente o máis triste é que Celeiro, aló polos anos cincuenta, chegou a ter case unha vintena de fábricas que empregaban a moita xente, quedando hoxendía so unha, a de Albo. En cambio, e como contraste no Barbanza, hai unha potente industria conserveira ao igual que pola ría de Vigo, a industria conserveira é unha das que máis emprego e riqueza aporta a toda esa zona mentras que aquí no norte iso non existe é como se estiveramos na lúa illados, menudo contraste, o que está moi claro é que as comunicacións inflúen moito, mentras que polo sur teñen de todo autoestradas, aeroportos, AVE, superportos, etc. na Mariña estamos como a principios do século XX sen nada; probablemente se houberse mellores comunicacións serían outras as circunstancias, por iso

Celeiro deixou de ser competitivo.

Facendo un pouco de historia de Conservas Antonio Alonso, cabe suliñar que é a conserveira máis antiga de Galicia; foi fundada en Vigo no ano 1873 por Antonio Alonso Santodomingo, que naceu en Baiona e que logo de emigrar a Cuba, retornou a Galicia creando a mencionada marca. Tivo seis fillos dos cales catro seguiron coa saga empresarial Rodrigo, Antonio, Mauro e Salvador creando no ano 1918 a Sociedade Antonio Alonso-Hijos sendo o primeiro xerente Mauro e levando a parte comercial Rodrigo; durante esta etapa, foi cando a empresa experimentou un forte desenvolvemento e ampliación sendo unha das máis importantes da época polo cal o rei Alfonso XIII visitouna en Vigo, así as instalacións desta cidade foron melloradas notablemente e creáronse outras novas en zonas estratéxicas cun grande movemento pesqueiro, como foi o caso de Bueu no ano 1922, Sétubal (Portugal) no ano 1924 e finalmete Celeiro no 1925. A produción vendíase en Centroeuropa sobre todo en Francia e Bélxica onde a súa primeira marca "Palais d'Orient" adquiriu un gran renome e prestixio pola súa calidade o que propiciou a súa grande expansión en tódolos mercados a nivel internacional, e así pasou en cincuenta anos de producir seis millóns de latas a

Vista de Celeiro dende O Pirixel, antes dos recheos sobre a ría.
Ao fronte o cine Basanta, a fábrica de Alonso, a de Albo e a desaparecida praia de Lavandeiras.

sesenta millóns e dunha plantilla de cen empregados a mais dun millar.

A partir do ano 1940 a empresa divideuse en dúas, unha delas foi a fábrica de Vigo e varias marcas foron para Mauro, mentras que as fábricas de Bueu, Sétubal e Celeiro xunto coa marca estrela Palacio de Oriente pasou os outros irmáns Rodrigo, Antonio e Salvador formando a S. L. Conservas Antonio Alonso. A fábrica de Vigo desapareceu no ano 1973 despois de falecer Mauro quedando so a parte administrativa e de oficinas da empresa. Posteriormente, os diferentes herdeiros foron pasando pola mesma creando no ano 1977 unha sociedade anónima con vintedous socios repartíndose a propiedade os irmáns Alonso Jaúdenes da cuarta xeración de herdeiros, e a xerencia a outra rama de irmáns, así ata a actualidade na que no ano 2016 se pecha a fábrica de Celeiro despois de noventa e un anos de actividade na que foi un dos pilares máis importantes de Conservas Antonio Alonso e lle deu parte da fama acadada. A orde di:

"Iván Alonso Jaúdenes (quinta xeración de herdeiros) 24-04-2016 , transmitió a los Conselleiros de Industria y Mar la decisión de cerrar la fábrica de Celeiro que emplea a 41 personas a las que ofrece trasladarse a Bueu con decisión firme, ofreciéndose a negociar con todos los trabajadores para dar una solución individualizada a cada caso".

Recordando un pouco a fábrica de Alonso como a coñecíamos, como se dixo, instalouse en Celeiro no 1925 nunhas instalacións duns empresarios do Vicedo que logo melloraron notablemente, daquela Celeiro era un porto cunha grande actividade pesqueira e industrial chegando a ter

Por certo, coma moitos outros mozos, traballei en Alonso durante cinco anos nas vacacións de verán na costeira do bonito, época da que gardo moi bos recordos, mentres estudiaba na Escola de Maestría Industrial de Viveiro

case unha veintena de fábricas de conservas e salazóns, eran empresas familiares que de forma case artesanal procesaban o peixe e empregaban a moita xente, a fábrica de Alonso trouxo unhas máquinas máis modernas e tamén os pequenos envases ovalados de folla de lata no que traballaban moitísimo pescado en aceite de oliva cunha plantilla moi ampla, posteriormente viñeron outras dúas fábricas de fóra que eran Albo e Ribas que producían de forma parecida a Alonso.

Celeiro aparte tiña unha grande flota pesqueira que capturaba abundante sardiña, bonito, xurel, bocarte...etc. cousa que escaseaba polas Rías Baixas, o cal influíu para que Alonso viñera para aquí tendo en conta tamén que había un bo suministro de enerxía eléctrica da central de Chavín. Prácticamente todo o envasado da

conserva do peixe que viña para o porto se facía na localidade, o olor a peixe fresco da lonxa xuntábase co cocido das fábricas dando unha sensación especial e inconfundible.

Despois de pechar Vigo, no 1973, a fábrica de Celeiro especializouse solamente en bonito e atún mentras que a de Bueu ocupouse do resto das producións ou sexa que de Celeiro saíron millóns de latas de conservas para todo o mundo que eran transportadas en grandes trailers ata Vigo. Xa no ano 1994 Conservas Antonio Alonso obtivo os sistemas de calidade ISO 9001 e logo ISO 14001 debido a excelente fabricación dos seus produtos na que Celeiro tivo un papel notable.

Antes de rematar este breve percorrido pola historia de conservas Alonso, non quero esquecer o suceso do 18 de xullo de 1960 (xa publicamos no nº 49 deste xornal escolar na data 22/12/2010 o relato do acontecido) cando estoupou a caldeira de vapor falecendo dous fogoneiros e unha muller que quedou baixo unha viga onde caeu a caldeira; naquel intre, Conservas Albo, que está cerquiña, ofreceu as súas instalacións mentres se instalaba a nova caldeira.

Sirva pois este artigo como lembranza de todas esas personas que co seu esforzo e sacrificio fixeron que a empresa Conservas Antonio Alonso e a súa marca Palacio de Oriente acadara os niveis que todos coñecemos. Agora é unha mágoa que moita xente quedasena rúa. Viveiro, maio 2016

Estancia en Manzaneda

Dende o 25 ao 27 de maio, os titorandos de 1º de ESO, cos seus profesores Fran Basanta e Chus Polo viaxaron ata Manzaneda para levar a cabo unha intensa programación lúdica, deportiva e cultural ao tempo que se traballaron aspectos relativos á convivencia e integración social.

Campamento de Inglés na Felechosa (Asturias)

Nos mesmos días que os alumnos de 1º de ESO que foron a Manzaneda, os que curasan 2º ano estiveron no campamento de inglés Wake up de Nubra.

Con eles, acompañádos foron Trifina García Méndez e Helena Pérez Inés

O complexo residencial onde realizaron as actividades conta con magníficas e modernas instalacións e está construído no Alto Aller, zona de alto valor paisaxístico e ambiental da cuenca mineira da Montaña Central Asturiana; todas as instalacións foron subvencionadas con fondos compensatorios das axudas do Plan Nacional da Minería do Carbón, destaca ademais da zona residencial outra para talleres, actividades de animación e ocupación, zona de hortas e paseos axardinados,

rutas de sendeirismo, paredes para practicar a escalada, espeleoloxía, etc.

Sen dúbida que foi unha actividade diferente que mesturou os aspectos lúdicos e formativos.

YANIRA DÍAZ FERNÁNDEZ, GAÑADORA NA FASE GALEGA DO CONCURSO FOTOGRÁFICO PARA MOZOS XEÓGRAFOS

Cunha magnífica fotografía, tomada dende a torre Eiffel de París, Yanira logrou gañar a fase galega, polo que agora terá que competir xa na fase nacional.

Ademais, xunto co traballo gráfico, acompañou unha memoria sobre o urbanismo da capital francesa en concreto do Plan Haussman de creación do ensanche parisino.

O concurso foi un gran éxito, xa que a pesar de ser a primeira vez que nos presentamos tres alumnos do noso centro colocáronse entre os cinco primeiros de Galicia, ademais de Yanira, Judith Chao e Andrés Vázquez con fotos da ría de Viveiro e do Vicedo respectivamente. Noraboa aos tres, e sorte na final.

EU ♥ Ribeira Sacra
Patrimonio da Humanidade!

AGdT

A RIBEIRA
Dixital de Viveiro

@aribeiradixital

- Xornal dixital de Viveiro

aribeiradixital.com

O Provisional

Rúa: Misericordia, 58
27850 - VIVEIRO (Lugo)
¡NOVO! Teléf.: 982.870916
¡NOVO! Fax: 982.870933
Móbil 606.54.11.55 e 615.396.604
ies.maria.sarmiento@edu.xunta.es
<http://www.iesmariasarmiento.net>

Impreso, en papel reciclado, en
PUBLILAR - Magazos - Viveiro
Depósito Legal: LU - 402-1994
Viveiro, 22 de xuño de 2016

ANO XXIII, NÚMERO 63

TIRADA 825 EXEMPLARES

DISTRIBUCIÓN GRATUÍTA a alumnos e profesores: 800 exemplares, por correo a antigos profesores, institucións, centros e medios de comunicación: 25

SUBVENCIONA:

EQUIPO DE NORMALIZACIÓN LINGÜÍSTICA DO IES MARÍA SARMIENTO

COLABORAN NESTE

NÚMERO 63

ALUMNOS

Andrés Vázquez Martínez,
Charles West, Tania López,
Clara Díaz, Yanira Díaz Fernández
alumnos de 3º de ESO B,
alumnos de 4º de ESO

PROFESORES

Xosé Cabana, Primitivo Marcos

EX-PROFESORES

José María Leal López

DISTRIBUCIÓN,

COMUNICACIÓN E ARQUIVO

José López Peña, Lucía Lage Pol

Antonio González da Torre

Javier Caneda González

COORDINACIÓN E

MAQUETACIÓN

Néstor Timiraos Labaen

75 A MS07 220132

Planificación de estudos no IES María Sarmiento curso 2016/2017 (Réxime Ordinario)

